

Bæredygtigt design af tekniske artefakter: en begrebsanalyse.

Ph.D. Tese

Karina Vissonova

Det Kongelige Danske Kunstakademi, Designskolen, Institut for Produktdesign
Hovedvejleder: Per Galle, Ph.D.

Resumé

Målet med studiet er at foreslå en definition af *bæredygtigt design af tekniske artefakter*. Dette opnås gennem en begrebsanalyse og filosofiske ræsonnementer, baseret på adskillige empiriske eksempler. Den proces, der fører frem til definitionen, er, hvad der i filosofien kendes som *eksplikation*. I det store og hele argumenterer jeg for, at der – trods visse usikkerheder, som diskuteres nærmere i afhandlingen – findes et sæt nødvendige og tilstrækkelige betingelser, som karakteriserer design af den bæredygtige slags.

Studiet har resulteret i opstillingen af to principper, som udgør mit bidrag til designdisciplinen. For det første hævder jeg at et "bæredygtigt design" er et design, som forliger specifikke industrielle og naturlige processer; nemlig hvor industrielle aktiviteter har udtømt økosystemernes evne til at fungere, og dermed har bragt de to processer ud af balance. Designet opnår dette på to måder: (A) ved at modvirke designets uønskede bivirkninger; og (B) ved at skabe en værdi, som på en vis måde bidrager til at genoprette balancen mellem de industrielle og naturlige processer. Jeg konstruerer denne påstand som følger: Materialer og stoffer, der udvælges til at indgå strukturelt i et teknisk artefakt, har *dispositionelle* egenskaber, der frembyder såvel *ønskede virkninger* som *uønskede (bi)virkninger*. De ønskede virkninger udgør værdier; de uønskede bivirkninger udgør risici.

For det andet hævder jeg, at virkningerne af design – de ønskede såvel som de uønskede – manifesterer sig, når design fører til en intervention i økosystemernes naturlige processer. Jeg kalder en sådan intervention en *teknisk intervention*. Design af tekniske artefakter giver anledning til tekniske interventioner gennem valget af materialer, eftersom disse udvindes, transporteres, forarbejdes, og bestemmer fremstillingen af selve de tekniske artefakter, samt deres brug og bortskaffelse. Det er altså materialerne, der er afgørende for, om den samlede tekniske intervention er bæredygtig.

Jeg afslutter afhandlingen med en definition af bæredygtigt design af tekniske artefakter. I den forbindelse hævder jeg, at et design kan anses som bæredygtigt i den udstrækning, de uønskede bivirkninger begrænses og holdes under kontrol i den samlede tekniske intervention, som designet giver anledning til, og i den udstrækning det bidrager til at forlige de industrielle og de naturlige processer.

Denne analyse (eksplikation) af begrebet vil forhåbentlig finde anvendelse i designpraksis, hvor dens forbedrede forståelse af, hvad der udgør bæredygtigt design, kan skabe mere sammenhængende løsninger til gavn for mennesker og miljø.